

РЕШЕНИЕ

№ 10664

гр. София, 21.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 138 СЪСТАВ, в публично заседание на петнадесети юни през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ДАНИЕЛА П. ПОПОВА

при участието на секретаря ВЕНЕТА К. ВАСИЛЕВА
като разглежда докладваното от ДАНИЕЛА П. ПОПОВА Гражданско дело № 20231110106637 по описа за 2023 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.124 и сл.ГПК.

Предявени са искиове с правна квалификация чл.422 от ГПК, вр.чл.92, ал.1 от ЗЗД и чл.86 от ЗЗД – за установяване задълженията на ответника за плащане на суми, представляващи неустойки по договор от ...г., за които е издадена заповед за изпълнение по чл.417 от ГПК и изпълнителен лист, ведно с дължимите лихви и разноски.

Ищецът твърди, че между страните е сключен договор за обществена поръчка с рег. № .../...г., за следгаранционно обслужване на леки автомобили от марките „...“ и „...“, и лекотоварни автомобили от марката „...“, които са предоставени за стопанисване и управление на Твърди, че със заявка с р е г. № .../... г., възложителят по договора е изпратил заявка за изпълнение на следгаранционно обслужване на автомобил с рег. № ... до изпълнителя със задача проверка и ремонт на охладителна система и ремонт на отопление на купето на лекия автомобил. Автомобилът е приет в сервиза на изпълнителя „...“ ЕООД на ...г., като срокът за изпълнение на ремонтните работи, съгласно чл. 2, ал. 4 от договора за основни ремонти, които не налагат демонтажа на основни агрегати и възли , е до 7 (седем) работни дни от приемането на МПС в сервиза на изпълнителя. Съгласно чл. 2, ал. 2 от сключения договор, срокът за приемане на превозното средство в сервиза на изпълнителя е 24 (двадесет и четири) часа ,

считано от датата на получаване на заявката от изпълнителя. Твърди, че крайният срок за изпълнение на заявката по договора бил ... г., но ремонтните дейности на автомобила не са извършени в договорения между страните срок - изпълнителят предал автомобила на възложителя на ... г. Твърди, че е налице просрочие от 24 дни, поради което на основание чл. 14 от сключения договор дължи неустойка, ведно с дължимите лихви. Претендира разноски.

В законоустановения срок ответникът е подал отговор на исковата молба, с който оспорва иска като неоснователен. Твърди, че цената на иска е неправилно определена. Също така сочи, че вземането за неустойка не е възникнало, тъй като не е изпратена покана за доброволно изпълнение. Ответникът твърди, че е бил в обективна невъзможност да изпълни навреме поради непреодолима сила, породена от извънредната епидемична обстановка. Според ответника не е налице уговорен краен срок за изпълнение на процесната заявка, тъй като автомобилът бил с минимална остатъчна стойност. Соци, че обективизираното в заявката не съответства на фактически установеното и изпълненото от него. Твърди се, че в приемо-предавателния протокол, екземпляр на ответника, не е вписана претенция за забава. Прави се възражение за прекомерност на неустойката. Твърди се, че в договора е налице неравнопавна клауза. Искa отхвърляне на претенциите и присъждане на разноски.

*Съдът, като прецени **относимите** доказателства и доводите на страните, приема за установено следното от фактическа и правна страна:*

Предявен е установителен иск за признаване за установено в отношенията между страните съществуването на парично вземане – неустойка за неизпълнение на договорни задължения, ведно с дължимите лихви, за които са издадени заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК и изпълнителен лист,

Съгласно разпоредбата на чл. 92, ал. 1 ЗЗД неустойката обезпечава изпълнението на задължението и служи като обезщетение за вредите от неизпълнението, без да е необходимо те да се доказват. Правната норма определя неустойката като форма на договорна отговорност за причинените вреди от неизпълнение на договорно задължение, чийто размер е предварително уговорен от страните, като наред с това очертава и специфичните функции на неустоечното вземане – обезщетителна, свързана с преразпределяне на последиците от неизпълнението в тежест на неизправния длъжник, обезпечителна – за обезпечаване изпълнението на задължението и наказателна – в случаите, при

които размерът на неустойката е по – голям от причинените вреди. За възникване правото да бъде получена неустойка е необходимо кумулативното наличие на следните предпоставки – сключен между страните договор с включена клауза за неустойка, изпълнение на задълженията от страна на лицето, претендиращо неустойката и неизпълнение на задълженията по договора от насрещната страна, които в настоящия случай са налице.

Между страните няма спор относно сключен между страните договор с включена клауза за неустойка. Спорните по делото въпроси са изпаднал ли е ответникът в забава и налице ли са основания за освобождаване от отговорността му при констатирана такава, които в настоящия случай се свързват от последния с твърдения за нищожност на клаузата за неустойка поради противоречието и с добрите нрави, неравноправност, наличие на непреодолима сила.

Не е спорно по делото, че с договор за обществена поръчка с рег. № .../... г., ответникът е поел задължение да извършва следгаранционно обслужване на моторни превозни средства –автомобили /леки и лекотоварни/, предоставени за стопанисване и управление на ..., като обемът на следгаранционното обслужване и ремонтите се конкретизира за всеки отделен случай чрез подаване на писмена заявка до изпълнителя от оторизирани от възложителя лица в рамките на срока на действие и общата стойност на договора – чл.1, ал.4 от договора.

Съгласно чл. 1, ал. 3 от договора следгаранционното обслужване включва технически прегледи, проверки и обслужване на МПС съгласно техническото предложение на изпълнителя и ремонти в сервизни условия при възникнали повреди, счупвания и аварии, както и основни (планови) ремонти на МПС и други дейности, свързани с възстановяване работоспособността и техническата изправност на автомобилите.

В чл. 2, ал. 1 е предвидено, че срокът на действие на договора е 24 месеца, считано от датата на подписването му. Съгласно чл. 2, ал. 2 срокът за приемане на превозно средство в сервиз на изпълнителя в работни дни е до 24 часа, считано от датата на получаване на заявката от възложителя. В чл. 2, ал. 3 е уговорено, че срокът за извършване на техническо обслужване, диагностика, регулировка (основни и спомагателни агрегати, при които не се налага демонтаж на агрегати и възли) е до 3 работни дни от приемането на МПС в сервиза на изпълнителя, а съгласно чл. 2, ал. 4 срокът за ремонти, при които не се налага демонтаж на основни агрегати и възли е до 7 работни дни от приемането на МПС. Срокът за основни ремонти, при които се изисква демонтаж на основни агрегати и основен

ремонт на двигателя е 20 работни дни от приемането на МПС. В чл. 2, ал. 6 е предвидено, че при предаване на автомобила в сервизна база се съставя протокол, подписан от представители на двете страни.

В чл. 10, ал. 2 е уговорено, че при приемане на работата и връщане на автомобил се подписва двустранен предавателно-приемателен протокол, в който се отбелязват номера и датата на заявката и евентуално претенции към извършеното от страна на представителите на възложителя.

Съгласно чл. 12, ал. 1 общото възнаграждение на изпълнителя е в размер до 450 000 лв. с включен ДДС, платими за всяка извършена дейност по един от следните начини – с банков превод в рамките на 30 календарни дни след извършена услуга и срещу предоставена фактура и двустранно подписан приемно-предавателен протокол или с акредитив /чл.13 от договора/.

Съгласно чл. 14 от договора при забава на изпълнение на задължение по договора изпълнителят дължи неустойка в размер на 0,05 % от общата цена по договора за всеки просрочен ден, но не повече от 20 % от общата цена, а чл.16 урежда размера на дължимата неустойка от страна на възложителя. В чл. 19 е предвидено, че за дължимия размер на съответната неустойка по договора изправната страна съставя протокол и го предоставя на неизправната. В срок от 10 работни дни, считано от датата на протокола, неизправната страна превежда по посочената банкова сметка дължимата сума.

Съгласно чл. 21, ал. 3 от договора страната, която се позовава на форсмажорно обстоятелство, трябва в 3-дневен срок от настъпването му писмено да уведоми другата страна. При неизпълнение на това задължение страната няма право да се позовава на форсмажорно обстоятелство.

Не е спорно по делото и това, че на ...г. възложителят - ищец, е подал заявка № ... до „...“ ЕООД за ремонт на автомобил с ДК № ..., за проверка и ремонт на охладителна система и ремонт на отопление на купето на автомобила. Не е спорно по делото, че автомобилът е предаден на ...г. и е върнат на възложителя със закъснение на ...г. – след изтичане на уговорения в чл.2, ал.4 от договора срок от 7 работни дни, предвид характера на необходимия ремонт, за който не се е изисквало демонтаж на основни агрегати и възли. В представения по делото приемо – предавателен протокол изрично е отбелязано това обстоятелство – предаването на автомобила със забава.

Не е спорно по делото и това, че ищецът е заплатил за извършения ремонт дължимите суми по издадените от ответника фактури и то в рамките на

остатъчната цена по договора /така и заключението на ВЛ по приетата ССчЕ/

С уведомление от ...г., ищецът е отправил до ответника покана за плащане на сумите във връзка с начислената неустойка по чл.14 от договора, получено от ответника на ... г.

Сключеният между страните договор за обществена поръчка е търговска сделка и за него се прилагат общите разпоредби на ТЗ и ЗЗД. Със сключването му между страните е възникнало и към процесния период е съществувало облигационно правоотношение, за извършване от ответника на следгаранционно обслужване на моторни превозни средства – автомобили, в определени срокове, посочени в чл.2 и дължими неустойки при неточно изпълнение на задълженията на която и да е от страните – чл.14. Съгласно сочената разпоредба при забава на изпълнение на задължение по договора изпълнителят дължи неустойка в размер на 0,05 % от общата цена по договора за всеки просрочен ден, но не повече от 20 % от общата цена на договора /до 450 000 рена/.

В мотивите на Тълкувателно Решение от 15.06.2010 г. по тълк. д. № 1/2009 г. е прието, че съдът следи служебно за спазването на добрите нрави при иск за присъждане на неустойка. Според тълкувателното решение нищожна поради накърняване на добрите нрави е клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Преценката за нищожност поради накърняване на добрите нрави се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора, като ВКС изрежда примерно някои от критериите, които да бъдат използвани при преценката - естеството им на парични или на непарични и размерът на задълженията, изпълнението на които се обезпечава с неустойка; дали изпълнението на задължението е обезпечено с други правни способипоръчителство, залог, ипотека и др. вид на уговорената неустойка (компенсаторна или мораторна) и вида на неизпълнение на задължението - съществено или за незначителна негова част; съотношението между размера на уговорената неустойка и очакваните от неизпълнение на задължението вреди. В тълкувателното решение изрично е посочено, че прекомерността на неустойката не я прави а priori нищожна и същата се преценява към момента на неизпълнение на договора, чрез съпоставяне с настъпилите от неизпълнението вреди. Само несъразмерност между главницата и неустойката към момента на неизпълнението не е основание за обявяването на клаузата за неустойка за нищожна. Липсата на уговорен краен предел и срок за начисляване на неустойката не я прави нищожна, доколкото и периодът, и размерът на неустойката, са последица единствено от виновното бездействие на страната по

договора.

Въпросът за накръняването на добрите нрави по отношение на уговорена неустойка следва да бъде решен чрез комплексна преценка не само на съдържанието на договорната клауза, но и при отчитане на други фактори, като свободата на договаряне, равнопоставеността между страните, функциите на неустойката, както и възможността неизправният длъжник сам да ограничи размера на неизпълнението, за да не се превърне неустойката в средство за неоснователно обогатяване (в този смисъл и решение № 88 от 22.06.2010 г. по т. дело № 911/2009 г., ТК, I ТО на ВКС).

В случая се установи, че размерът на неустойката в претендирания размер от 0,05 % от общата цена по договора за всеки просрочен ден, е установен за обезщетяването на изправния кредитор при забавено изпълнение на което и да е от задълженията на изпълнителя по договора, като неустойката е предвидена да дисциплинира изпълнителя при изпълнение на задълженията си по договора. Основни принципи при възлагането на обществените поръчки е осигуряването на ефективност при разходването на публичните средства чрез осигуряване на свободна конкуренция. Тези принципи следва да се приложат и съобразят и в конкретния случай, тъй като само реда на сключване на договора не изключва повишените изисквания към начина на разходване на публичните финанси. Именно чрез залагането на конкретния размер на мораторната неустойка се обезпечава получаването на дължимия резултат в необходимия на възложителя срок за изпълнение на законоустановените му функции, като по този начин се гарантира и ефективното разходване на публичните средства. Това е санкционната функция на неустойката, която е обусловена от обществения интерес на процесния договор. Освен това нарастването на размера на неустоечното задължение е обусловено единствено от продължителността на неизпълнението на длъжника, което зависи от неговата воля, но не е относимо към валидността на клаузата, преценявана към момента на сключване на договора. От друга страна страните са уговорили краен предел на неустойката от 20 %. Също така уговорената мораторна неустойка в размер на 225 лв. на ден, съобразена с цената на договора и срокът му на изпълнение, не е свръх прекомерна.

С оглед на това, уговорената неустойка за забава в размер на 0,05 % от общата цена по договора /450 000 лв./ за всеки просрочен ден /225 лв. на ден/, но не повече от 20 % от общата цена /90 000 лв./ отговаря на присъщите обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции и не е нищожна

Съдът не следва да обсъжда възраженията за прекомерност и неравноправност на клаузата за неустойка по чл. 14 от договора, релевиращи от ответника. Процесният договор за обществена поръчка е търговска сделка и към него е приложим чл. 309 ТЗ, според който не може да се намалява поради прекомерност неустойката, дължима по търговска сделка, сключена между търговци. Предвид това, доколкото ответникът е търговец, макар и насрещната страна по договора – ищцовата страна да няма качеството на търговец /в този смисъл Решение № 88/22.06.2010 г. по т. дело № 911/2009 г. на ВКС, Търговска колегия, I ТО/, то приложима към настоящия случай е разпоредбата на чл.309 от ТЗ и ответникът не може да иска намаляване на уговорената неустойка поради прекомерност. Доколкото ответникът има качеството търговец по смисъла на ТЗ, то същият не се ползва от засилената защита, предвидена за потребителите физически лица по ЗЗП.

Съгласно чл. 2, ал. 2 срокът за приемане на превозно средство в сервиз на изпълнителя в работни дни е до 24 часа, считано от датата на получаване на заявката от възложителя. Заявката е получена на ... г. - вторник, като в рамките на същия ден съгласно представения и приет по делото приемопредавателен протокол е предаден автомобила за ремонт, като съгласно чл. 2, ал. 4 от договора срокът за ремонти, при които не се налага демонтаж на основни агрегати и възли 8каквото е настоящия случай/ е до 7 работни дни от приемането на МПС, при което крайният срок за извършване на ремонта е до 21.10.2021 г. Автомобилът е върнат на възложителя след извършения ремонт на ... г., като независимо от това, ищецът е изпълнил задълженията си за плащане на сумите за извършения ремонт. След изтичането на срока изпълнителят изпада в забава без да е необходима покана съгласно чл. 84, ал. 1, изр. 1 ЗЗД, от което следва, че изпълнителят е извършил ремонта и е върнал автомобила с 24 дни забава. За този период дължимата неустойка за забава, изчислена съгласно валидно уговореното в чл. 14 от договора между страните, е в размер на 5 400 лв, съгласно заключението на вещото лице.

В тази връзка размерът на неустойката е правилно изчислен Чл. 14 от договора предвижда, че неустойката се изчислява върху общата цена на договора, определена в чл. 12, ал. 1 – 450 000 лв., а не върху остатъчната стойност по договора, а доводите в противната насока, поддържани от ответникът, съдът отхвърля като неоснователни.

Изложеното налага извод за основателност на предявения главен иск. Между страните е налице договорна облигационна връзка, по която ищецът е

изправна страна, а ответникът е в забава. Налице е валидно уговорена клауза за неустойка в договора в случай на забава на някоя от страните, която следва да намери приложение съгласно чл. 20а ЗЗД.

В тази връзка, неоснователно е възражението на ответника, че забавата се дължи на непреодолима сила е неоснователно. Безспорно, пандемията от Ковид-19 и обявеното във връзка със същата извънредно положение в страната, е събитие, имащо извънреден характер и което е било непредвидимо за страните, действало – предвид различните временни протиепидемични мерки, и по време на извършване на процесния ремонт по заявка от ... г., представляващо и общоизвестен факт по см. на чл. 155 ГПК, неподлежащо на изрично доказване. Наличието на непреодолима сила обаче предполага кумулативното проявление на следните обстоятелства: непредвидимост на събитието, извънреден характер и причинна връзка между тях и невъзможността за изпълнението.

По делото от страна на ответното дружество не бяха ангажирани доказателства, от които по категоричен начин да се установи именно пандемичната обстановка пряко и непосредствено да е възпрепятствала ответника при изпълнение на задълженията му по договора, съответно да е довело до допусната забава при ремонтване и връщане на процесния автомобил на възложителя. Не е доказана причинната връзка между събитието и неизпълнението от страна на ответника, поради което не е налице основание за отпадане отговорността на последния за допусната забава в изпълнението на процесната поръчка поради форсмажорно обстоятелство.

Неоснователно е и възражението на ответника, че не дължи плащане, защото съставения от ищеца протокол за дължимата неустойка не съдържа необходимите реквизити, а изпълнението било прието от възложителя без забележки. Веднага следва а се посочи, че тези обстоятелства не водят до отпадане на последиците от забавата, предвид установените по делото правопораждащи юридически факти, представляващи основание за възникване в полза на ищеца на неустойечно вземане поради допусната от „...“ ЕООД забава в изпълнението и които следват от сключения между страните договор. Наред с това, в клаузата на чл. 19 от последния не са въведени изисквания към конкретното съдържание на протокола като реквизити, освен посочване на конкретния размер на дължимата неустойка, което в случая е налице. Същият е относим към изпадането на неисправната страна в забава, но не представлява изискване за възникване на вземането по чл. 14 от договора. Още повече, че в

случая такъв протокол е бил съставен и предявен на ответната страна.

Неоснователно е и възражението за недължимост на сумите поради едностранно променени от страна на възложителя – ищец лимити за извършване на ремонтите. Действително, съгласно клаузата на чл. 12, ал. 7 от договора, при изчерпване на общата стойност на възнаграждението по същия, възложителят няма право да подава писмени заявки за следгаранционно обслужване. В процесния случай обаче, всички извършени, фактурирани и платени услуги по процесния договор, в т.ч. и процесната заявка, попада в размера на остатъчната стойност на договора /така заключението на ВЛ по приетата ССчЕ/. Към момента на подаването на заявка № .../... г. и изтичане на предвидения договорен срок за изпълнение не е бил достигнат лимитът по договора, като са били налични свободни парични средства за изплащане на възнаграждението в полза на изпълнителя, поради което възложителят надлежно е отправил заявката си за ремонта.

По изложените съображения, съдът намира, че са налице всички предпоставки, обуславящи възникването в полза на ... към ..., в качеството ѝ на възложител по процесния договор, на неустоечно вземане по чл. 14 от същия поради допусната забава от „...“ ЕООД в изпълнението на поръчка по заявка за ремонт № .../... г., което налага извод за основателност на предявения иск по чл. 92, ал. 1 ЗЗД, който следва да бъде уважен изцяло в претендирания размер.

Като законна последица от уважаването на иска, върху главницата е дължима и законната лихва, считано от датата на подаване заявлението за издаване на заповедта за изпълнение по чл. 417 ГПК в съда – 03.02.2022 г. до окончателното изплащане на сумата

Основателността на главния иск предпоставя и основателност на акцесорната претенция за лихва за забава по чл. 86, ал. 1 ЗЗД, която предполага наличие на главен дълг и изпадане на длъжника в забава.

По делото се установи съществуването в полза на ищеца на неустоечно вземане, че за заплащането му до ответника е отправена извънсъдебна писмена покана, с приложен към същата протокол за размера на неустойката, както и връчването на поканата на „...“ ЕООД на ... г. – обстоятелство, неоспорено от последния. От този момент започва да тече определеният в нея срок за изпълнение – 10 работни дни, изтекъл на ... г., към който момент по делото не се твърди и не се установява ответникът да е изпълнил задължението. Ответникът е изпаднал в забава и дължи заплащането на обезщетение, което за периода от ... г.

/така, както е поискано с ИМ/до ... г., определено от съда по реда на чл. 162 ГПК, възлиза на сумата от 28.50 лева, а с това и на претендирания от ищеца размер, останал неопорен от ответната страна. Следователно, предявеният иск по чл.422ГПК, вр. чл. 86, ал. 1 ЗЗД се явява доказан по основание и размер и следва да бъде уважен изцяло.

По разноските

При този изход на спора, право на разноски има само ищецът. На основание чл. 78, ал. 1 и ал. 8 ГПК в полза на същия следва да бъде присъдена сумата от 158.57 лева, - разноски в заповедното, както и 258.57 лева - разноски в настоящото производство, при юрисконсултско възнаграждение в минимален размер съответно по чл. 26 от Наредбата за заплащането на правната помощ (по отношение на юрисконсултското възнаграждение в заповедното производство) и чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащането на правната помощ (по отношение на юрисконсултското възнаграждение в исковото производство).

Разноски на ответника не се дължат.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявените от ... към ..., с Булстат ..., със седалище и адрес на управление: ... срещу „...“ ЕООД, ЕИК, със седалище и адрес на управление: ..., искове с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 92, ал. 1 ЗЗД и чл.86 от ЗЗД, че „...“ ЕООД дължи на ... към ... сумата от 5 400 лева, представляваща неустойка по чл. 14 от договор за обществена поръчка с рег. № ... от ... г. поради забава при изпълнението на заявка № ... от ... г. за автомобил с рег. № ..., ведно със законната лихва върху главницата от 03.02.2022 г. до окончателното изплащане на вземането, както и сумата от 28.50 лева- лихва за забава върху неустоечното вземане за периода от ... г. до ... г. , за които суми са издадени Заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК и изпълнителен лист от 15.02.2022 г., по ч.гр.д.№ 5505/2022г. на СРС, 138 състав.

ОСЪЖДА „...“ ЕООД, ЕИК, със седалище и адрес на управление: ... да заплати на ... към ..., с Булстат ..., със седалище и адрес на управление: ..., на основание чл. 78, ал. 1 и ал. 8 ГПК, сумата от 158.57 лева – разноски в заповедното производство, както и сумата от 258.57 лева – разноски в настоящото

производство.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Софийския градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____